

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра «Безпека праці та навколишнього середовища»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри «Безпека праці та навколишнього середовища

_____ **Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ**
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ**

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 26 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

спеціальність 263 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

спеціалізація Охорона праці
(шифр і назва)

вид дисципліни професійна підготовка, вибіркова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання денна
(денна / заочна)

Харків – 2021 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни

Оцінка впливу на довкілля

Розробник:

Доцент, канд. техн.

прізвище)

(підпис)

Олена МАКСИМЕНКО

(ініціали та

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

«Безпека праці та навколишнього середовища»

Протокол від «_31_» серпня 2021_ року № 1

Завідувач кафедри

«Безпека праці та навколишнього середовища»

(назва кафедри)

(підпис)

Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ

(ім'я та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми	ПІБ Гаранта ОП	Підпис, дата
ОПП «Охорона праці» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека» Кваліфікація «Бакалавр з цивільної безпеки»	Людмила ВАСЬКОВЕЦЬ	

Голова групи забезпечення спеціальності _

(ПІБ, підпис)

Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ

« » _

20 р.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Гарант освітньої програми

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців умінь та компетенції для забезпечення застосування правових та організаційних засад оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

У процесі вивчення дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» у студентів формуються наступні **компетентності**:

- ПРН 3 Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.
- ПН 4 Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.
- ПРН 8. Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.
- ПРН 10 Розробляти та використовувати технічну документацію, зокрема з використанням сучасних інформаційних технологій.
- ПРН 14 Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки.

Результати навчання: в результаті вивчення дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» (далі ОВД) студенти повинні **знати**:

- основні поняття та терміни ОВД;
- передумови запровадження ОВД в Україні і світі;
- правові та організаційні засади ОВД;
- зміст процедури ОВД, її об'єкти та суб'єкти;
- етапи проведення ОВД;
- права та форми участі громадськості у процесі ОВД;
- зміст та структуру документів, які оприлюднюються у процесі ОВД;
- порядок ведення Єдиного реєстру з ОВД.

вміти:

- ПРН 3 Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для

професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

- ПН 4 Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.

- ПРН 8. Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.

- ПРН 10 Розробляти та використовувати технічну документацію, зокрема з використанням сучасних інформаційних технологій.

- ПРН 14 Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Іноземна мова	Переддипломна практика
Правознавство	Атестація
Організація контролю та експертиза устаткування підвищеної небезпеки	Переддипломна практика
Безпечна експлуатація інженерних систем і споруд	Атестація
Безпека виробничих процесів і устаткування	Переддипломна практика
Екологія	Атестація
Промислова екологія	Переддипломна практика

..

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1
6	150 /5	48	102	32		16	-		-	+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає – 32 (%).

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л 1	2	<p>Змістовий модуль № 1.</p> <p>Тема 1.</p> <p>Тема 2</p> <p>Тема 3</p> <p>Тема 4</p> <p>Законодавча база України щодо оцінки впливу на довкілля (ОВД) та оцінки впливу на навколишнє середовища (ОВНС). Зміст і суб'єкти оцінки впливу на довкілля. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля. Категорії видів планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля. Класи наслідків (відповідності) діяльності. Підстави для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля згідно з міжнародними зобов'язаннями України.</p>	1-7, 9
2	П.З 1	2	<p>Пракичне заняття «Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля»</p>	
3	СР		<p>Тема 2. Громадське обговорення. Об'єкти оцінки впливу на довкілля.</p> <p>Гласність оцінки впливу на довкілля. Інформування громадськості про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля; оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності. Законодавче і нормативно-правове забезпечення доступу громадськості до</p>	1-9

4	Л 2	2	<p>Змістовий модуль № 2</p> <p>Тема 3. Діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля.</p> <p>Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля; визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації. Звіт з оцінки впливу на довкілля. Нормативно-методичне забезпечення та стандартизація підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля. Громадське обговорення у процесі оцінки впливу на довкілля з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності. Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля</p> <p>Практичне заняття «Зміст та структура звіту з оцінки впливу на довкілля»</p>	1-9
5	ПЗ 2	2	<p>Тема 4. Транскордонного впливу на довкілля.</p>	
6	СР		<p>Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля.</p> <p>Експертні комісії з оцінки впливу на довкілля. Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності. Оцінка транскордонного впливу на довкілля. Процедура здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля. Схвалення результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля. Тимчасова заборона (зупинення) та припинення діяльності підприємств у разі порушення ними.</p>	
Разом (годин)		8 год		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу.	20
2	Підготовка до практичних (лабораторних) занять	20
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	40

4	Виконання індивідуального завдання	32
	Разом	102

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачені.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Оцінка впливу на довкілля» вивчається шляхом розкриття сутності теми на лекціях та під час самостійної роботи.

Під час лекцій використовується:

- пояснювально-ілюстративний метод, коли студенти одержують знання з законодавчих документів, учбової або методичної літератури, сприймаючи і осмислюючи надані положення, визначення факти, висновки;
- репродуктивний метод (репродукція – відтворення), коли розглядаються певні ситуації і виконуються відповідні різноманітні завдання за інструкціями, приписаннями, правилами згідно приведеним зразкам для аналогічних ситуацій, що дозволяє сформувати знання, навички і вміння у студентів, а також опанувати основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікацію).
- дослідницький метод, коли проводиться порівняльний аналіз законодавчих документів в різних редакціях, спостерігаються відмінності і робляться самостійні висновки щодо змін в політиці держави у сфері соціального страхування від нещасних випадків на виробництві.

Під час самостійної роботи студенти опановують матеріал, який не викладається на лекціях, виконуючи пошук джерел необхідної інформації і обґрунтовуючи зроблені висновки.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування на лекціях, виконання індивідуальних завдань, проведення контрольних робіт, виступів на практичних заняттях, тощо.

Семестровий контроль – диференційований залік у формі тестування на платформі Office 365 у терміни, встановлені навчальним планом.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення оцінки з даної дисципліни. Студент вважається допущеним до заліку з навчальної дисципліни за умови відвідування лекцій та виконання реферату, передбаченого навчальною програмою з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота																Практичні заняття	Іспит	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	16	36	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

T1, T2, ... – номери тем змістових модулів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. Підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів протягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним студентом та своєчасного коригування його навчальної діяльності.

2. Підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів відбувається за рахунок контролю протягом семестру із використанням 100 бальної шкали (табл. 2). Оцінки обов'язково переводять у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно” чи „незадовільно”) та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та вмінь: національна та ECTS

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

82-89	В	Добре	<p>- Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем;</p> <p>- вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки;</p> <p>- вміння вирішувати складні практичні задачі.</p>	Відповіді на запитання містять певні неточності ;
75-81	С	Добре	<p>- Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування;</p> <p>- вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки;</p> <p>- вміння вирішувати практичні задачі.</p>	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач .
64-74	Д	Задовільно	<p>- Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування;</p> <p>- вміння вирішувати прості практичні задачі.</p>	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання;
60-63	Е	Задовільно	<p>- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля,</p> <p>- вміння вирішувати найпростіші практичні задачі.</p>	Невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки ;
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	<p>Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.</p>	Невміння вирішувати складні практичні задачі .
				Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля;
				- невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку;
				- невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
				Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля;
				- істотні помилки у відповідях на запитання;
				- невміння розв'язувати прості практичні задачі .

1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадові льно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач
------	---	------------------	---	--

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Складовими частинами комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» є навчальний контент (конспект лекцій, що надсилається студентам), завдання для самостійної роботи, питання тестів двох модульних контрольних та інші методичні матеріали, які є в наявності.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» зі змінами, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України №347 від 10 травня 2018 р. інформація про навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля», робоча програма та силабус розміщені на офіційному сайті кафедри «Безпека праці та навколишнього середовища» – <http://web.kpi.kharkov.ua/safetyofliving>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Екологія : навч. посіб. / В. В. Березуцький, Л. А. Васьковець, О. М. Древаль ; за ред. проф. В. В. Березуцького. - Х. : Н ТУ «ХП», 2016 . – 420 с.
2	Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості (посібник) / Є. Алексєєва [за заг. ред. О.Кравченко] – Видавництво «Компанія “Манускрипт”» – Львів, 2017. – 36 с.
3	Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» / Є. Алексєєва – Видавництво «Компанія 17 “Манускрипт”» – Львів, 2018. – 60 с.
4	Екологічне право України : курс лекцій / за ред. д-ра юрид. наук, проф. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ«ОЮА» Каракаша І. І. – Одеса : 2020. – 321 с.
5	Участь громадськості в процесі прийняття документів державного планування з питань, що стосуються довкілля (посібник) / Є. Алексєєва, О. Кравченко, О. Мелень-Забрамна, С. Шутяк – Видавництво «Компанія «Манускрипт»» – Львів, 2017. – 72 с.
6	Стратегічна екологічна оцінка: посібник/ [уклад.: Г.Б. Марушевський]. К.: К.І.С., 2014. – 65 с.
7	Алексєєва Є. Оцінка впливу на довкілля: Міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи / С. Вихрист, Є. Єндрюшка, Н. Мікуліч, Д. Скрильніков, М. Шимкус – Київ 2018. – 141 с.
8	Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості: посібник. – Львів Вид-во «Компанія» Манускрипт», 2017. – 27 с.
9	Справочник по экологической экспертизе проектов / Подред. М.А. Пустовойта. – К.: 2016. – 191с.

Допоміжна література

10	ДСТУ ISO 14040:2013 Екологічне управління. Оцінювання життєвого циклу. Принципи та структура.
11	Розпорядження КМУ « Про схвалення розроблених Міністерством екології та природних ресурсів планів імплементації деяких актів законодавства ЄС». Урядовий кур’єр. № 78 від 29.04.2015.
12	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля. // Урядовий кур’єр. № 1 від 03.01.2018 ДСТУ ISO 14001-97 Системи управління навколишнім середовищем
13	Постанова КМУ «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об’єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля». //Урядовий кур’єр. № 247 від 30.12.2017.

14	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (від 23.05.2017р.) // Урядовий кур'єр. № 127 від 12.07.2017.
15	Єдиний реєстр оцінки впливу на довкілля. http://eia.menr.gov.ua/
16	Європейська інтеграція у сфері екологічної оцінки: ОВД та СЕО. https://menr.gov.ua/files/docs/news/Broshure_2.pdf

Інформаційні ресурси

17	http://zakon4.rada.gov.ua Офіційний сайт Верховної Ради України
18	http://www.mon.gov.ua Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
19	http://www.menr.gov.ua Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України
20	www.irbis-nbuv.gov.ua Наукова періодика України. Бібліотека ім. В. Вернадського
21	http://sop.org.ua Служба охорони природи – Інформаційний центр
22	http://env.teset.sumdu.edu.ua Науковий центр прикладних екологічних досліджень
23	http://sites.kpi.kharkov.ua/SafetyOfLiving/Htm/Metrizr.htm